

خارج الفقہ

۲۱-۸-۳-۱۴۰۳ فقه اکبر ۳

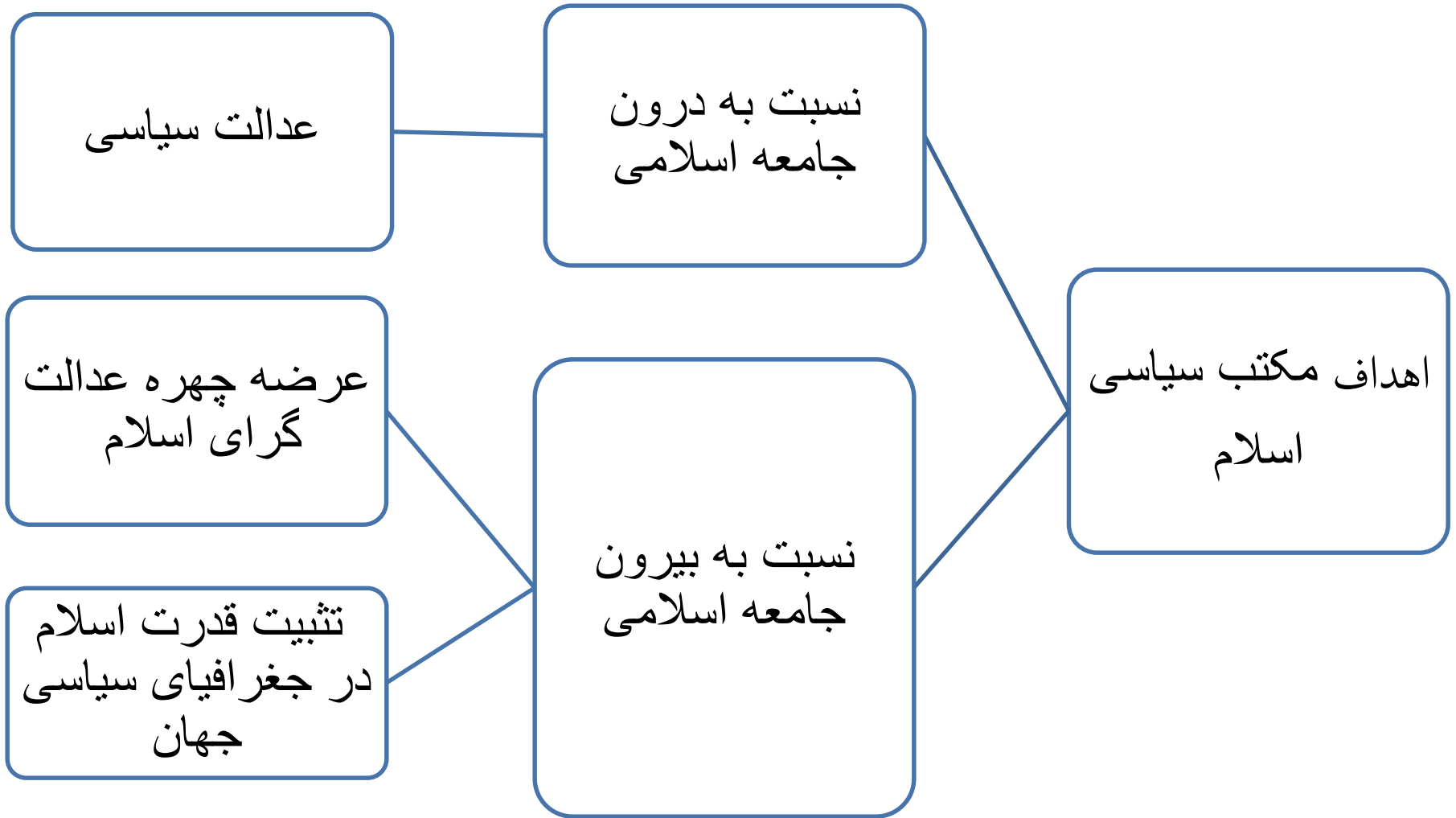
۲۸

(مکتب و نظام سیاسی اسلام)

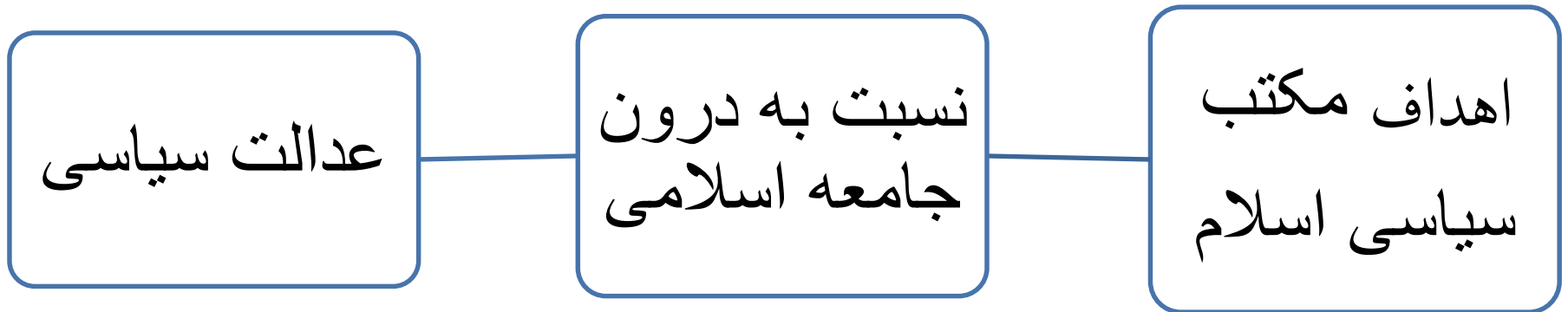
دراسات الاستاذ:

مهدي الهادي الطهراني

اهداف مکتب سیاسی اسلام

اهداف مكتب سياسى اسلام

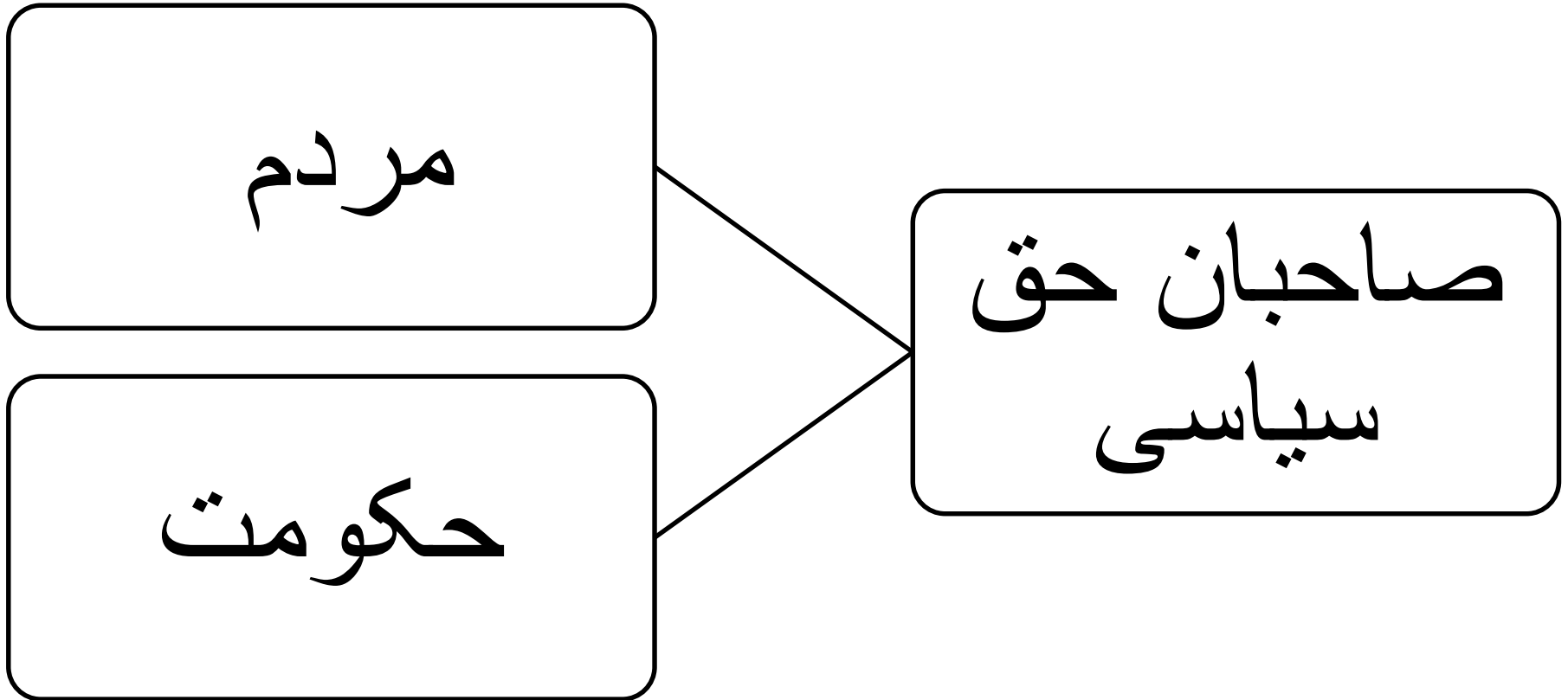

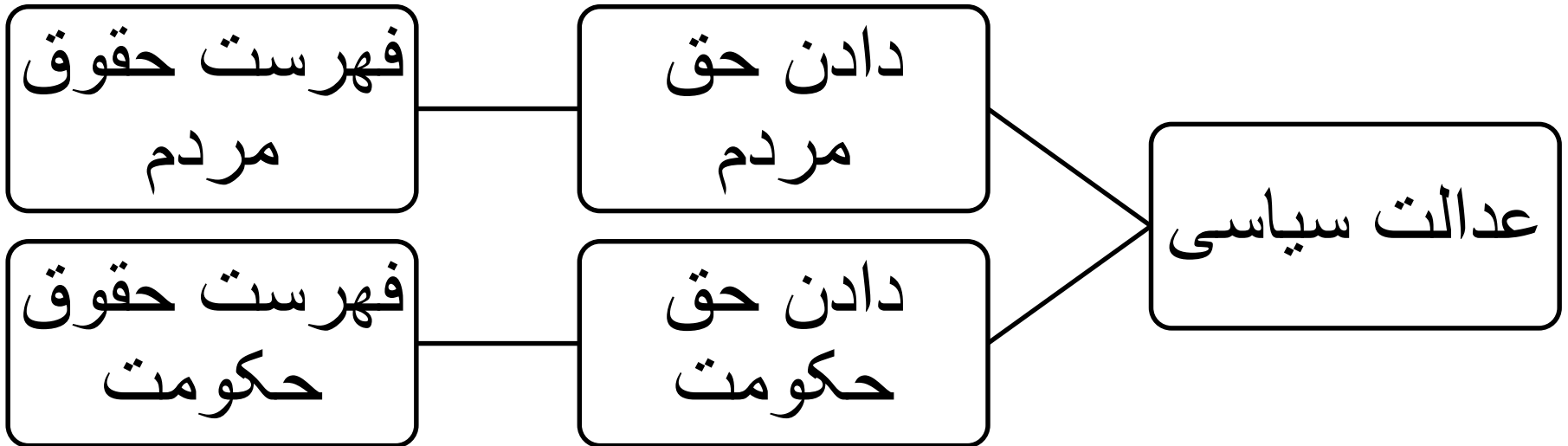
؟

عدالت سياسى

اعطاء كل ذى
حق حقه

عدالت

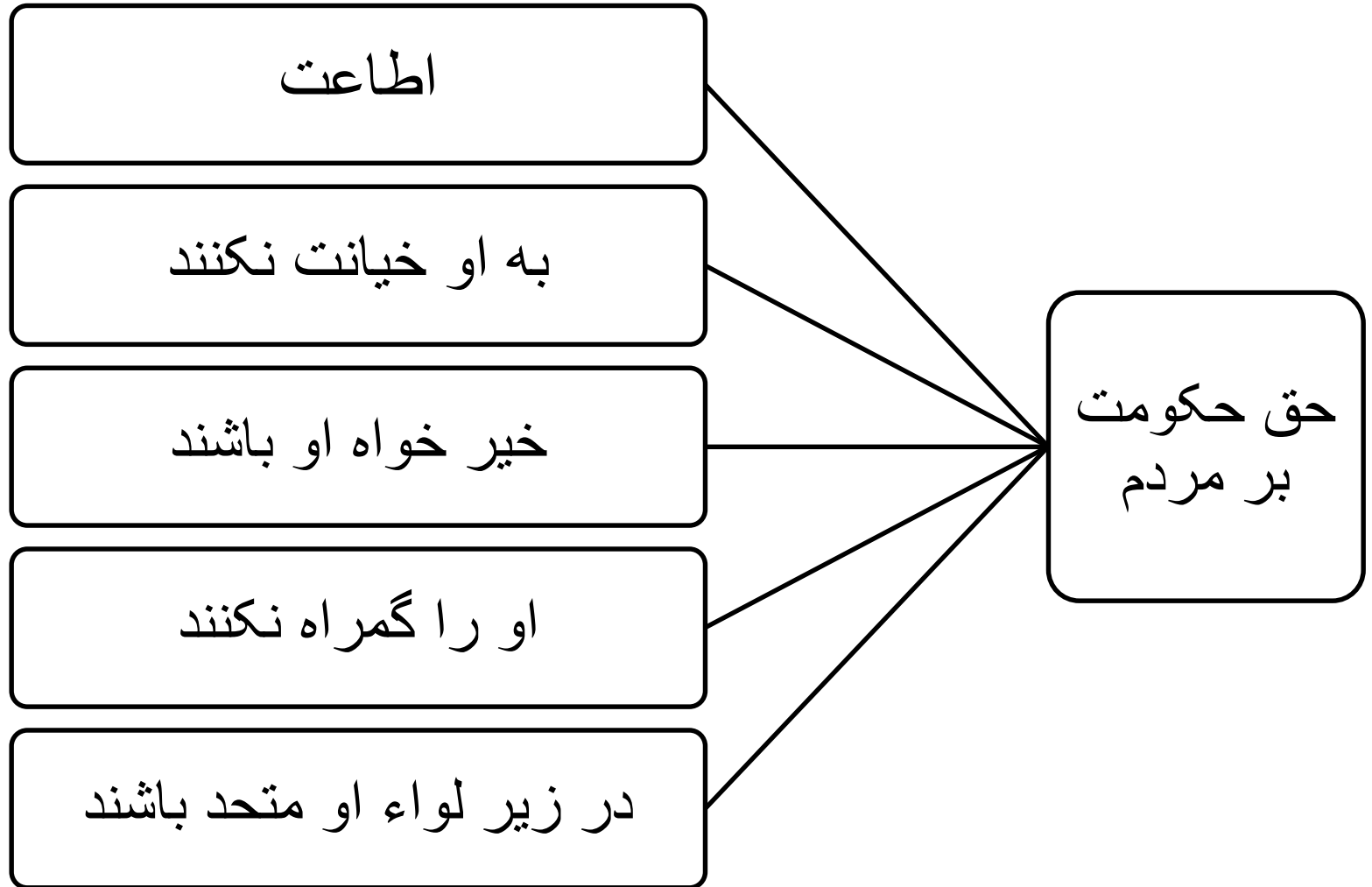

حق

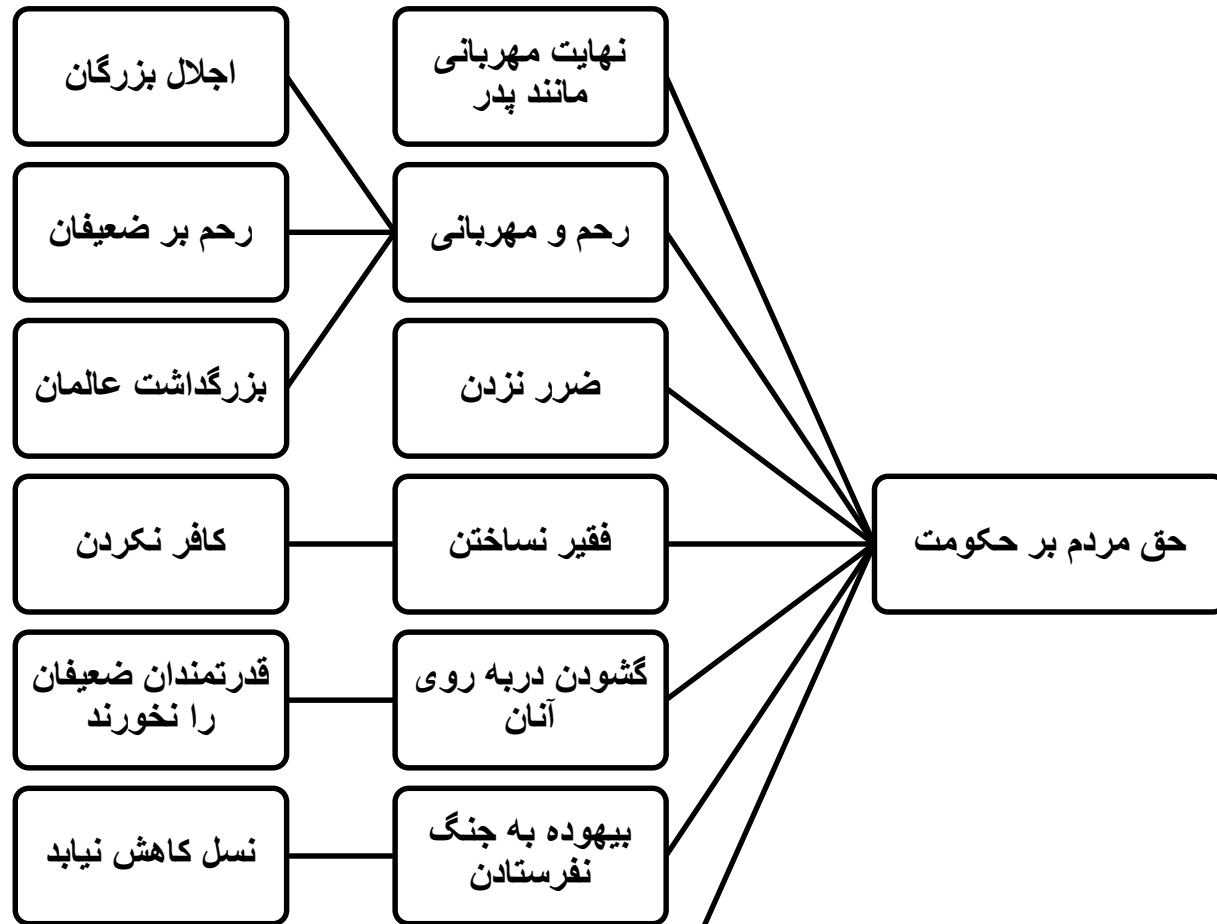
حکومت

مفاهیم اساسی

حق حکومت بر مردم

حق مردم بر حکومت

حق مردم بر حکومت

نهایت مهربانی
مانند پدر

اجلال بزرگان

رحم و مهربانی

رحم بر ضعیفان

ضرر نزدن

بزرگداشت عالمان

فقیر نساختن

کافر نکردن

گشودن دربه روی
آنان

قدرتمندان ضعیفان
را نخورند

بیهوده به جنگ
نفرستادن

نسل کاهش نیابد

اداء دین افراد **زنده** در صورت ناتوانی از اداء آن در مدت یک سال و مردگان در صورتی که در فساد و اسراف نباشند و سرپرستی خانواده بی سرپرست آنان

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

• طريق السداد

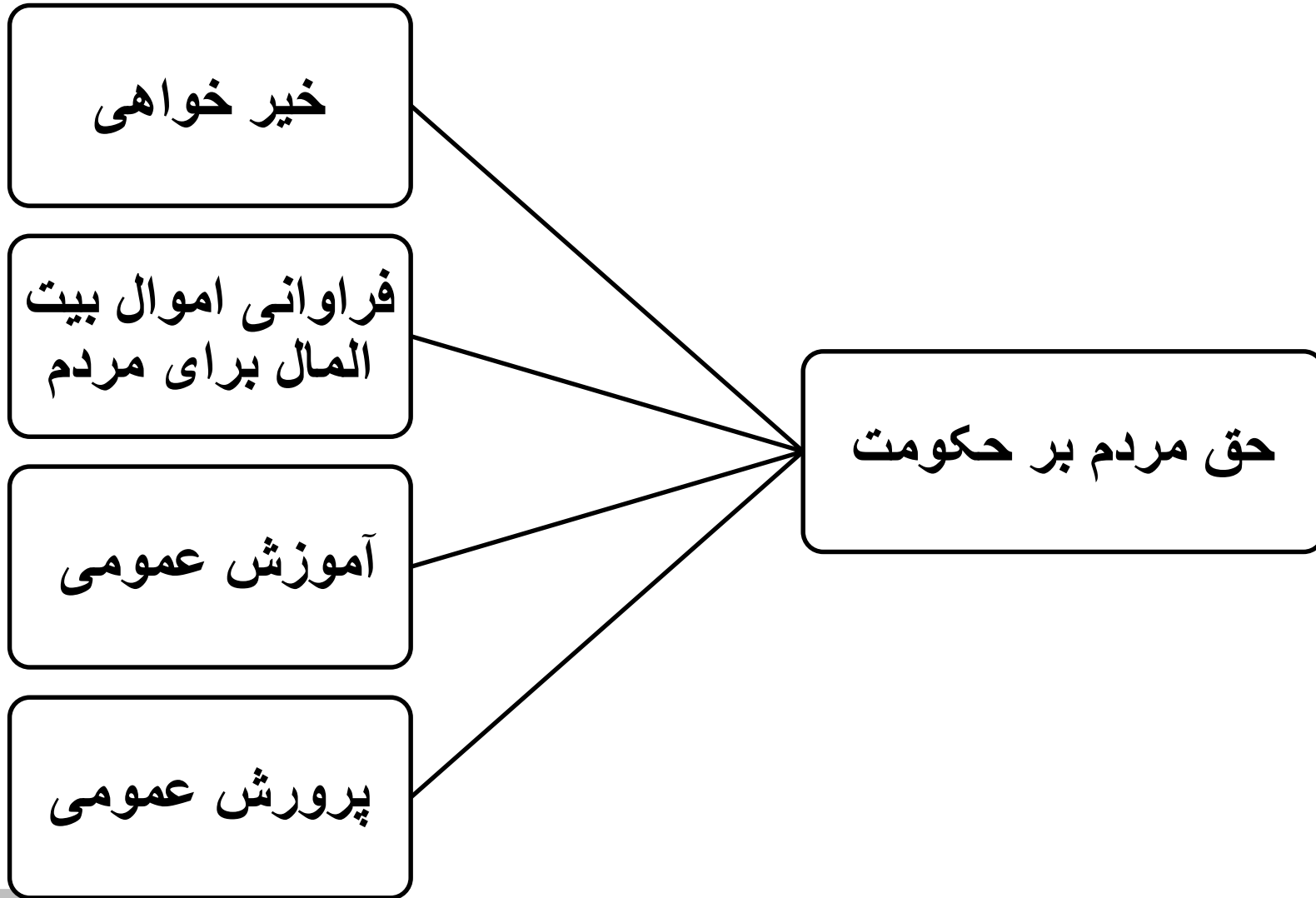
• أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا وَ لَكُمْ عَلَيَّ حَقٌّ
فَمَا حَقُّكُمْ عَلَيَّ فَالْنَّصِيحَةُ لَكُمْ وَ تَوْفِيرُ فَيْئِكُمْ
عَلَيْكُمْ وَ تَعْلِيمُكُمْ كَيْلًا تَجْهَلُوا وَ تَأْدِيبُكُمْ كَيْمًا
تَعْلَمُوا وَ أَمَّا حَقِّي عَلَيْكُمْ فَالْوَفَاءُ بِالْبَيْعَةِ وَ
النَّصِيحَةُ فِي الْمَشْهَدِ وَ الْمَغِيبِ وَ الْإِجَابَةُ حِينَ
أَدْعُوكُمْ وَ الطَّاعَةُ حِينَ أَمُرُكُمْ

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

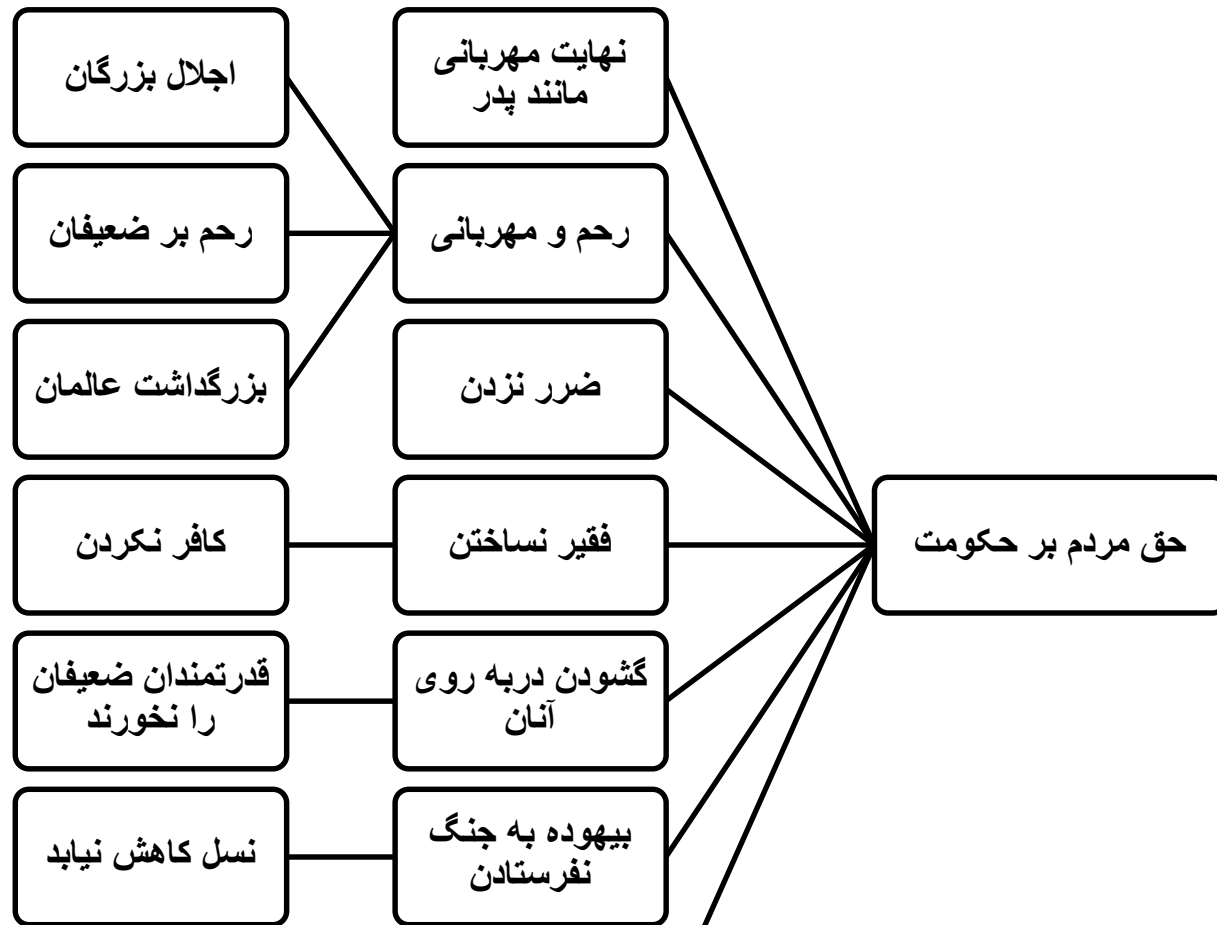
- أمير المؤمنين عليه السلام در آخر خطبه‌ای که مردم را امر به حرکت به سوی شام و جنگ با قاسطین می‌کند، می‌فرماید:

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

- این خطبه پس از جنگ با خوارج و شکست آنان در نهر وان، ایراد شده است.
- حضرت از نیروهای خود خواست تا اکنون که بر دشمن داخلی پیروز شده‌اند، به سمت شام حرکت کنند و با نیروهای معاویه بجنگند.
- جمعی از محققان در پژوهشگاه تحقیقات اسلامی، جهاد در آینه روایات، دو جلد، انتشارات زمزم هدایت، قم - ایران، اول، ۱۴۲۸ هـ ق

حق مردم بر حکومت

حق مردم بر حکومت

اداء دین افراد **زنده** در صورت ناتوانی از اداء آن در مدت یک سال و مردگان در صورتی که در فساد و اسراف نباشند و سرپرستی خانواده بی سرپرست آنان

قسمة الفیء

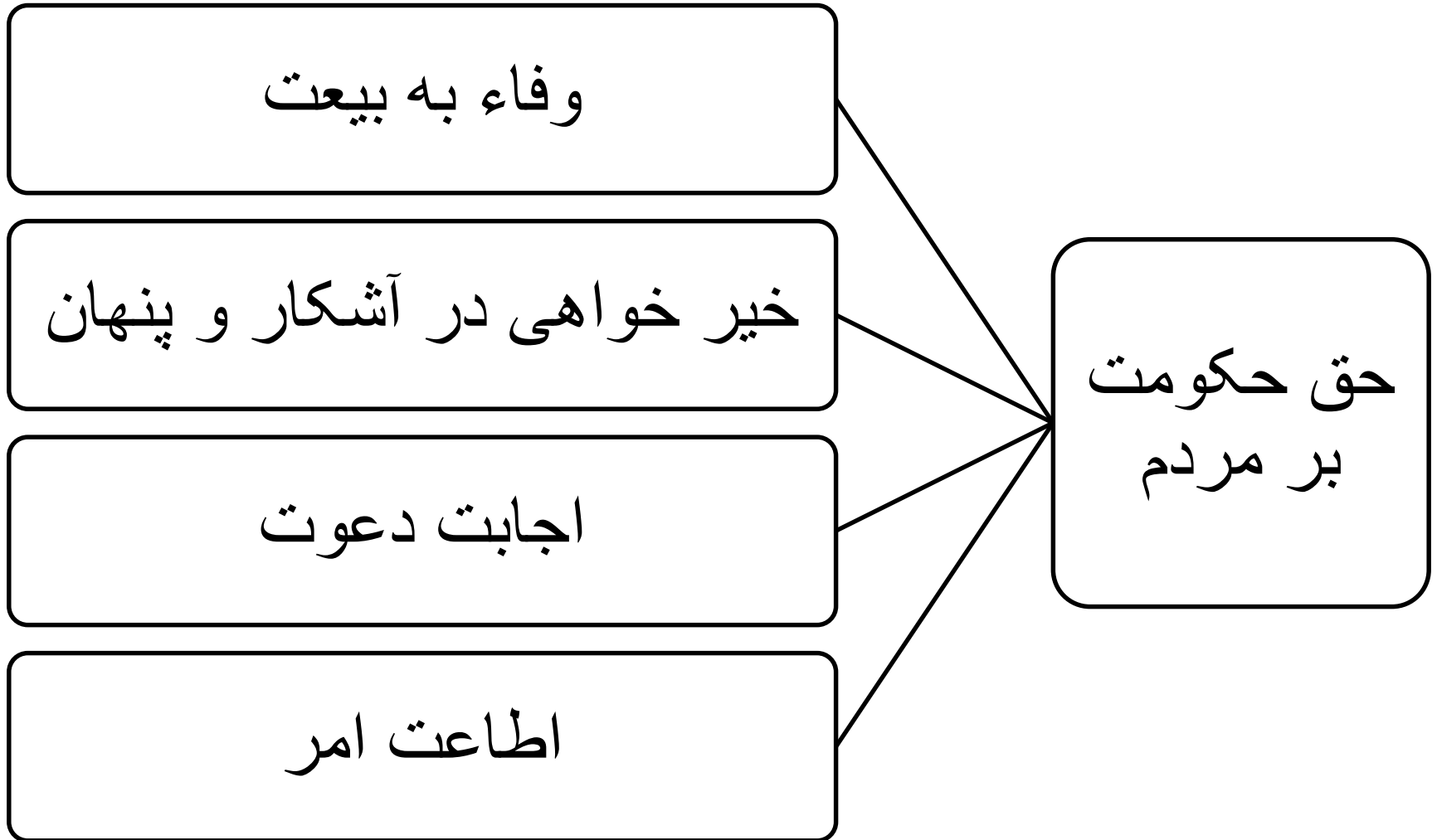
- (الأول) فی قسمة الفیء:
- يجب إخراج ما شرطه الإمام أولاً كالجعائل.
- ثم بما تحتاج إليه الغنيمه كأجرة الحافظ و الراعى. و بما يرضخ [٢] لمن لا قسمة له كالنساء و الكفار و العبيد.
- [٢] الرضخ: القليل من العطية.

- ثم يخرج الخمس، و يقسم الباقي بين المقاتلة و من حضر القتال و إن لم يقاتل حتى الطفل و لو ولد بعد الحيازة قبل القسمة.
- و كذا من يلتحق بهم من المدد. للراجل سهم و للفارس سهمان.
- و قيل: للفارس ثلاثة.
- و لو كان معه أفراس أسهم للفرسين دون ما زاد.

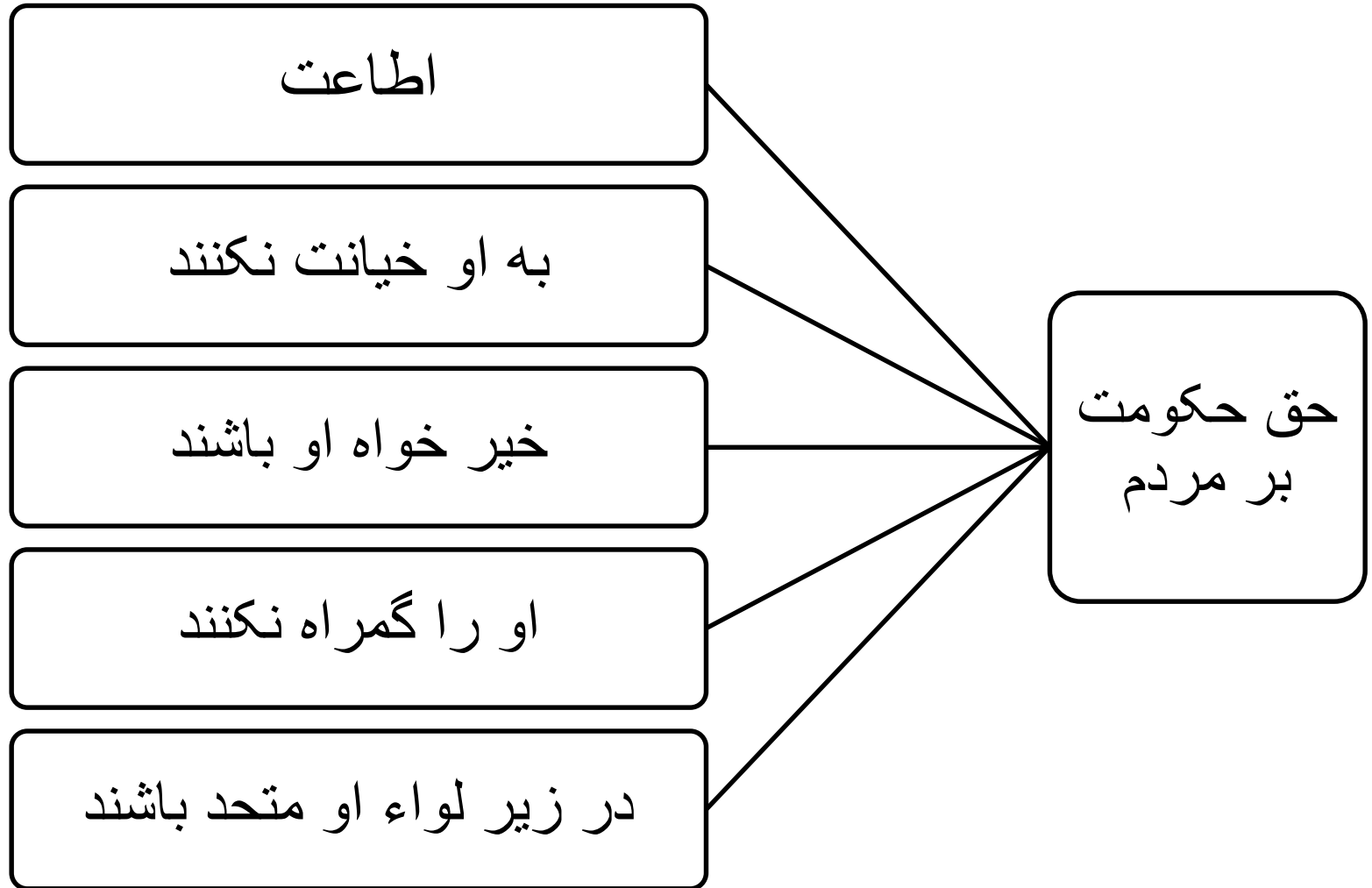
• ١٢٦١٣ - ١٤ - «٢» و عَنِ ابْنِ سِنَانٍ
 عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتَهُ يَقُولُ فِي
 الْغَنِيمَةِ يَخْرُجُ مِنْهَا الْخُمُسُ وَ يُقَسَّمُ مَا
 بَقِيَ بَيْنَ مَنْ قَاتَلَ عَلَيْهِ وَ وَلى ذَلِكَ - وَ
 أَمَّا الْفِئَاءُ وَ الْأَنْفَالُ فَهُوَ خَالِصٌ لِرَسُولِ
 اللَّهِ ص.

• ۱۲۶۲۶ - ۲ - «۴» وَ عَنْهُ عَنِ أَبِيهِ عَنِ
 ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنِ جَمِيلٍ عَنِ زُرَّارَةَ قَالَ:
 الْإِمَامُ يَجْرِي وَيَنْفِلُ وَيُعْطِي مَا شَاءَ -
 قَبْلَ أَنْ تَقَعَ السَّهَامُ - وَ قَدْ قَاتَلَ رَسُولَ
 اللَّهِ ص بِقَوْمٍ - لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ فِي الْفَيْءِ
 نَصِيبًا - وَ إِنْ شَاءَ قَسَمَ ذَلِكَ بَيْنَهُمْ.

حق حکومت بر مردم

حق حکومت بر مردم

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

- [کلامه ع حین تخلف عن بیعته جماعه من الصحابه]
- (فصل) و من کلامه ع حین تخلف عن بیعته عبد الله بن عمر بن الخطاب و سعد بن أبی وقاص و محمد بن مسلمة و حسان بن ثابت و أسامة بن زید

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

• مَا رَوَاهُ الشَّعْبِيُّ قَالَ لَمَّا اعْتَزَلَ سَعْدٌ وَ مَنْ سَمِينَاهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ تَوَقَّفُوا عَنْ بَيْعَتِهِ حَمْدَ اللَّهِ وَ أَثْنِي عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ بَايَعْتُمُونِي عَلِيٍّ مَا بُويعَ عَلَيْهِ مِنْ كَانَ قَبْلِي وَ إِنَّمَا الْخِيَارُ إِلَى النَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَبَايَعُوا فَإِذَا بَايَعُوا فَلَا خِيَارَ لَهُمْ وَ إِنْ عَلِيَ الْإِمَامَ الْأَسْتِقَامَةَ وَ عَلِيَ الرَّعِيَّةَ التَّسْلِيمَ وَ هَذِهِ بَيْعَةٌ عَامَةٌ مِنْ رَغْبٍ عَنْهَا رَغْبٌ عَنْ دِينِ الْإِسْلَامِ وَ اتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ أَهْلِهِ

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

• وَلَمْ تَكُنْ بِيَعْتِكُمْ أَيَّامِي فَلْتَهُ وَلَيْسَ أَمْرِي وَأَمْرِكُمْ
وَاحِدًا وَإِنِّي أُرِيدُكُمْ لِلَّهِ وَأَنْتُمْ تَرِيدُونَنِي لِنَفْسِكُمْ وَإِيْمِ
اللَّهِ لَأَنْصَحَنَّ لِلْخَصْمِ وَلَأَنْصَفَنَّ لِلْمَظْلُومِ وَقَدْ بَلَغَنِي عَنْ
سَعْدٍ وَابْنِ مَسْلَمَةَ وَأَسَامَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ وَحَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ
أُمُورٌ كَرِهْتُهَا وَالْحَقُّ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ « ١ »

حق مردم بر حکومت و حق حکومت بر مردم

- (١) أمالي الطوسي^٣ ١: ٢٣٩، شرح ابن أبي الحديد ٩:
- ٥٧ نحوه، و نقله العلامة المجلسي في البحار ٨: ١٤٨ (ط / ح).